

TÜMAD Lapseki'de bir ilki gerçekleştirdi

TÜMAD Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. değerli ve baz metaller konusunda projeleri ve aramaları olan bir Türk madencilik grubu. Kaliteden ödün vermeden, doğaya, çevreye, insana saygılı sürdürülebilir maden projeleri ile ülkenin önemli altın üreticileri arasında yer alma hedefiyle çalışmalarını sürdüren şirketin Çanakkale ve Balıkesir'de altın madeni geliştirme projeleri bulunuyor.

Aynı zamanda Altın Madencileri Derneği Başkanlığı'nı da yürüten TÜMAD Genel Müdürü Hasan Yücel,

Dokuz Eylül Üniversitesi Maden Mühendisliği bölümünde Lisans ve Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. 1998 yılında Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, Divriği İşletmesinde başladığı meslek yaşamında pek çok pozisyonda çalıştıktan sonra, 2011 yılında Maden İşleri Genel Müdürlüğündeki görevinden ayrılarak, NUROL Holding A.Ş.'nin iştiraki olan TÜMAD Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. bünyesine katıldı.

Yücel 2017 yılından beri de Altın Madencileri Derneği Başkanlığı ve YERMAM (Yerbilimleri Maden ve Metalürji Profesyonelleri Birliği) Yönetim Kurulu Üyeliğini yürütüyor.

Hasan Yücel, yöneticiliğini yaptığı TÜMAD şirketinin yatırımları ve madencilüğimizin genel sorunları hakkında dergimizin sorularını yanıtladı.

TÜMAD, dünyanın en seçkin uluslararası finans yayınlarından olan EMEA Finans'ın bankacılık ve finans sektörünün önde gelen katılımcılarının oyları ile belirlediği, proje finansman ödüllerinden "Doğal Kaynaklar" dalında en iyi anlaşma ödülünü alan ilk Türk şirkettir.

TÜMAD Madencilik hakkında bilgi verir misiniz?

1989 yılında hammadde üretim amaçlı kurulmuş olan TÜMAD, 2011 yılında, metalik madencilığe adım atarak 2012 yılında bünyesine kattığı Balıkesir İvrindi projesinde yatırım çalışmalarına, 2014 yılında da Avustralyalı Chesser firmasından Lâpseki Altın Madeni projesini satın alarak, yatırım ve inşaat çalışmalarına başlamıştır. 2017 yılı sonunda Lâpseki Altın Madeni projesi nihai olarak ilk Altın – Gümüş dore üretilerek tesis faaliyete geçirilmiştir.

Çanakkale ve Balıkesir'de altın madeni geliştirme projeleriniz olduğunu biliyoruz. Bu projelerin ayrıntılarını anlatır mısınız?

Lâpseki Altın Madeni projesinde 475 Milyon Lira ilk yatırımla başlayan üretim neticesinde, Açık İşletme yöntemiyle elde edilecek, yıllık 1,2 Milyon ton tüvenan cevherin, tank liç, kimyasal arıtma, filtre pres susuzlaştırma ve katı atık depolama yöntemlerini bir arada bulunduran dünyada en iyi uygulanabilir teknoloji ile 10 yılda 403.000 ons kıymetli metal üretilmesi planlanmaktadır. Proje kapsamında 500 kişiye istihdam sağlanacaktır.

2012 yılında bünyemize kattığımız Balıkesir İvrindi projesinde de 700 Milyon TL tutarındaki yatırım ve inşaat süreci halen devam etmekte olup, 2019 yılında üretime geçilmesi planlanmaktadır. Yine açık işletme yöntemiyle, yılda 3 Milyon ton tüvenan cevherin üretilmesi ve yığın liçi yöntemiyle 10 yılda 650.000 ons kıymetli metal üretilmesi 650 kişiye istihdam sağlanması planlanmaktadır.

Her iki proje için de NI-43-101 Kanada standardıyla fizibilite raporları hazırlanmış olup, yine her iki proje de Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) kreditorlüğünde yürütülmektedir. Ayrıca TÜMAD, dünyanın en seçkin uluslararası finans yayınlarından olan EMEA Finans'ın bankacılık ve finans sektörünün önde gelen katılımcılarının oyları ile belirlediği, proje finansman ödüllerinden "Doğal Kaynaklar" dalında en iyi anlaşma ödülünü alan ilk Türk şirketi olduğunu da belirtmek isterim.

Bu projeler dışında, başka arama ve rezerv geliştirme çalışmalarınız var mı? Bunlardan bahseder misiniz?

Devam ettirmekte olduğumuz iki projemizle birlikte, şirketimiz uhdesinde yer alan bütün arama ve işletme ruhsatlarımızda rezerv geliştirme çalışmaları sürüyor. Bu çalışmaların yanı sıra ülkemiz genelinde ve yurt dışında potansiyel olabilecek bölgelerle ilgili çalışmalarımıza da aralıksız devam ediyoruz.

Maden arama ve işletme faaliyetlerini uluslararası standartlara uygun raporlanması ve bu raporlamaların doğru, güvenilir ve şeffaflığının sağlanması ve denetlenmesi amacıyla UMREK'in kurulmuş olması ve CRIRSCO üyeliği sektörün geleceği için çok önemlidir.

Potansiyel açısından dünyada ikinci sıradayız

Size göre, Türkiye madencilik sektörü olarak doğal kaynaklarımızdan maksimum katma değeri üretebiliyor muyuz? TÜMAD Madencilik'in bu konudaki durumu nedir? Madenlerimizden maksimum faydayı sağlamak için kamuya ve özel sektöre düşen görevler nelerdir?

Madenciliğin kendisi en yüksek katma değer yaratan sektörler arasındadır, ülkemizde bazı madenlerin uç ürüne dönüştürülmesi ve pazarlanması yeterli ölçüde olmadığından maksimum fayda sağlanamamaktadır.

Altın madenciliğinde katma değer kuyumculuk sektörü, borsa, rafineri ve yastık altı ile birlikte diğer madenlere oranla daha iyi durumdadır, Türkiye aynı zamanda kuyumculuk sektörü dünyada ilk sıralarda yerini almıştır.

Ülkemiz, Altın potansiyeli olarak dünyada Güney Afrika'dan sonra ikinci sırada yer almasına rağmen, bu potansiyeli istenilen ve beklenen düzeyde reel ekonomiye kazandıramamıştır.

Özellikle enerji maliyetlerinin yüksekliği, bürokratik işlemlerin süreçlerinin uzunluğu ve izin bedelleri konusu, belirli ölçüde iyileşme sağlanmış olmasına rağmen, hali hazırda madencilerin fazla mesai harcamaları ve yüklü ödeme yapmalarıyla gündemdeki konuların başında gelmektedir.

Ayrıca ulusal ve uluslararası standartlara (NI-43-101 – JORC), kreditor gerekliliklerine, yasal mevzuata uyum, madencilik faaliyetlerinde rezerv güvenilirliği maliyet ve diğer riskleri en aza indirmekte ve maksimum fayda sağlamaktadır. Bunun dışında, kurumsal kaynak planlaması (ERP), sosyal onay, sağlıklı ve güvenli iş ortamları, çevre ile uyumlu, ekosistem içerisinde çevresel değerleri koruyarak çalışmak ve sürdürülebilirliği de maksimum faydayı destekleyen unsurlar arasında sayabiliriz. TÜMAD olarak bu standartlara uygun projeleri uygulama konusunda kurumsal bir kültür yerleştirmek ve sektöre bu doğrultuda örnek olabilmenin önemli bir görev olduğunu düşünüyorum.

Kamu da bu konularda önemli adımlar atıyor. Maden arama ve işletme faaliyetlerini uluslararası standartlara uygun raporlanması ve bu raporlamaların doğru, güvenilir ve şeffaf olmasını sağlama ve denetlenmesi amacıyla Ulusal Madenlerde Rezerv ve Kaynak Raporlama Komisyonu" kurulmuş olması ve CRIRSCO üyeliğini, gelecek için çok önemli olarak görüyorum.

Madencilikte teknoloji kullanımının önemi malum. TÜMAD Madencilik olarak gerek verimlilik gerekse de iş ve çevre güvenliği bakımından teknolojiden ne düzeyde faydalanıyorsunuz? Teknoloji ve ARGE yatırımlarınız var mı?

TÜMAD Madencilik, dünyadaki mevcut uygulanabilir en iyi ve ileri teknolojiyi yakından takip ederek işletmelerinde uygulamaktadır. Bu bağlamda Lâpseki projesi kimyasal arıtma, susuzlaştırma ve geçirimsiz katı atık depolama alanı uygulamasıyla, üç önemli önemi bir arada bulunduran dünyanın ilk madeni olma özelliğini taşımaktadır.

İş güvenliği madencilik sektörünün en önemli meselelerinden biri. Şirketinizin bu konudaki politika ve uygulamalarından bahseder misiniz?

TÜMAD olarak, hızla değişen ve gelişen teknolojileri takip ederek yürüttüğümüz ve yürüteceğimiz her türlü madencilik faaliyetlerinde tüm paydaşlarımızın, beden ve ruh sağlığını koruyarak geliştirmek, eğitimleri, güvenliği ve verimliliği için gerekli uygun çalışma ortam ve koşullarını sağlayarak, tüm yasal mevzuatlara uymak, uluslararası iş sağlığı ve güvenliği standartlarını uygulamak, sürekli iyileşmeyi, gelişmeyi ve sürdürülebilir olmayı gerçekleştirmeyi taahhüt etmekte ve bu prensipler doğrultusunda çalışmalarımızı yürütmekteyiz.

Bu çalışmaları yürütürken, İş Sağlığı ve Güvenliği alanında her türlü politika, plan, prosedür, talimatların amaç ve hedeflerine uygunluğu ve bu uygunluğun sürekli gözden geçirilmesini sağlayacak sürdürülebilir bir yapı oluşturulmuştur.

Şeffaf ve katılımcı üretim modeli

TÜMAD Madencilik 'in doğal ve toplumsal çevre ile etkileşimi nasıldır. Hem doğal çevrenin korunması hem de toplumsal çevreye katkı ve sosyal sorumluluk alanlarında şirketinizin politika ve pratiklerinizden bahsedermisiniz?

TÜMAD, madencilik çalışması yapacağı yörelerde karşılıklı güvene dayalı, değerlere saygılı, açık ve şeffaf iletişimle, yöre halkının faaliyetlere desteğini sağlama amaçlı, sosyal onay, şikâyet ve geri bildirim, paydaş katılımı, yerel satınalma, yerel istihdam anlayışı ve yönetimiyle, çevreyi koruyarak ekonomik ve sosyal kalkınmayı sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda sağlamaktadır.

TÜMAD, sürdürülebilir kalkınma prensiplerini temel alarak hazırlamış olduğu yönetim planları ile insan hayatını, tarım ürünlerini, flora, fauna, hava, su ve toprak kalitesini etkileyecek her türlü tehdidi ortadan kaldırmak için önlemler almıştır. Düzenli olarak yapılan çevre ölçümleri ile de hava, su ve toprak kalitesini izlemekte ve raporlamaktadır. Yapılan bu ölçümler neticesinde tespit edilen değerlerin tüm ulusal ve uluslararası limitlerin altındadır.

Eklemek istediğiniz başka şeyler var mı?

Türkiye'nin 6500 ton altın potansiyelinin henüz yaklaşık 900 tonunu rezerve dönüştürebilmiş haldeyiz, geride kalan 5600 tonun tespiti için maden aramalarına yaklaşık 12 Milyar risk sermayesi gerekmektedir. Her yıl 30 ton üretime karşılık, 240 ton altın ithalatımız ile yaklaşık 5-6 milyar liralık bütçe açığı oluşmaktadır, bu rakam Türkiye'nin ekonomik verilerini de etkilemektedir. Ülkemizin sorgulaması gereken konu Altın ve diğer metalik madenlerin ithalatı yaklaşık yıllık 15 milyar doları bulmaktadır. Cari açığı oluşturan en önemli kalemleri oluşturan metalik madenlerin üretilmesi, uç ürün elde edilmesi ve reel ekonomiye kazandırılmasının zamanının çoktan geldiğini düşünmekteyim. Sadece yerin altındaki altından tutarsak, yıllık cari açığımı 6 milyar dolarlık kısmımı rahatlıkla altın madenciliğiyle kapatabiliriz.